

Lærlingetid

Det var med stor spænding, jeg startede som lærling hos manufakturhandler Knud Hansen i Aakirkeby i 1939, for det var noget helt nyt for mig at komme til Aakirkeby i det hele taget. Jeg var født og opvokset på landet, og jeg må godt indrømme, at jeg var meget genert, da jeg begyndte at gå i forretningen. Jeg blev godt modtaget af chefen og det øvrige personale, og det første, jeg blev sat til, var at hente en kurv øl til chefen. Det blev en daglig syssel for mig, for han havde nogle gode venner, der kom og fik sig en øl - eller to eller tre - om dagen.

Da jeg kom i lære, var der en blomstrende skræddervirksomhed tilknyttet manufakturhandelen, og der kom mange kunder. Jeg fik naturligvis ikke lov til at ekspedere lige med det samme, men det blev mit arbejde at rydde op og lægge på plads, mens det var de uddannede folk, der tog sig af kunderne.

Ret hurtigt fik jeg dog lov til at ekspedere, når det drejede sig om mindre ekspeditioner, men de store kunder kunne jeg ikke sådan klare uden videre.

Mit største arbejde var at bone gulvene hver morgen, for de skulle være blanke, så man næsten kunne spejle sig i dem. Det gav sved på panden at stå og gnide frem og tilbage, men jeg satte en ære i at få det hele til at skinne. Det skulle spejlene også, så det blev brugt noget sprit i løbet af en uge.

Jeg var levende interesseret i mit arbejde og gjorde alt for at lære så meget som muligt, og selv om det var en lang arbejdsdag - fra klokken otte om morgenen til kl. 18 om aftenen - var der også kræfter til at gå på aftenskole fem aftener om ugen om vinteren. De fire første dage i ugen var det fra kl. 18-20, og fredag aften var det fra kl. 20-22, for vi havde længe åbent i forretningen.

Nu var det frivilligt at gå på skolen fredag aften, men vi var nogle handelslærlinge, der gerne ville lære engelsk - enten lære mere eller også lære det fra bunden af - for det var ikke alle, der havde lært engelsk i skolen.

Læretiden var fire år, så det første år gik nærmest med at arbejde på lageret, rydde op, gøre rent, løbe ærinder, hente øl, støve af o.s.v., men det var også godt nok for

mig, for jeg oplevede gang på gang, at de fine fruer, der kom og skulle prøve tøj hos skrædderen, knap nok værdigede mig et blik, når de svansede ind i forretningen. Men det lærte jeg at leve med, og indvendig morede det mig ofte lidt, fordi jeg vidste, at flere af dem skyldte ikke så lidt til chefen, og at der sikkert ville gå lang tid, før han fik betaling for den flotte dragt, "madammen", som jeg ofte kaldte vedkommende i mit stille sind, skulle prøve.

Apropos det med at skylde i flere år så blev jeg sendt ud på landet til en sådan kunde med en regning, og da jeg havde banket på døren, gik den hurtigt op, og der stod hun så - en af "madammerne" - og mønstrede mig med et meget nedladende blik.

Jeg fremførte mit ærinde på en dannet og pæn måde, idet jeg viste hende regningen, men så tog Fanden ved "madammen". Hun lignede nærmest et vulkanudbrud, og det virkede det også som, da hun begyndte at skælde ud med høj skinger stemme. Jeg stod som forstenet og lyttede og overvejede, hvad jeg nu skulle gøre, og i en kort pause i vulkanudbruddet, kom jeg til orde.

Jeg sagde på en pæn måde, at jeg ikke ønskede at blive behandlet på den måde, for når jeg kom med en høflig forespørgsel, ønskede jeg også et høfligt svar.

"Madammen" stod et øjeblik og mønstrede mig, men så lød med skinger stemme: - Forsvind - og døren blev knaldet i med et brag. Da jeg kom hjem til chefen, fortalte jeg, hvordan det var gået. Han rystede på hovedet og sagde nogle mindre pæne ord, der ikke egner sig på tryk.

Det gik ikke så godt med forretningen, så da jeg havde været lærling i godt to år, blev vores kommis sagt op, og jeg skulle fungere som førstemand. Det var en stor opgave for en knægt på 16 år, og oven i købet blev der antaget en lærling, som jeg fik under mine vinger, for chefen var ofte væk i flere dage.

Men heldigvis havde jeg en fantastisk god støtte i vores kontordame, Else Kofoed, som jeg holdt uendelig meget af. Hun var altid parat med et godt råd, når jeg var usikker, og hun var direkte årsag til, at den skrantende forretning blev holdt i live i flere år.

Det var ikke altid lige let at skulle være chef for en lærling, der blot var to år yngre, og det gav naturligvis

nogle konfrontationer ind imellem. Det var en lidt forkælet knægt, det tilsyneladende altid var vant til at få sin vilje, og ind imellem ligefrem nægtede han at gøre, hvad jeg bad ham om.

Det blev for meget for mig en skønne dag, og jeg besluttede, at jeg ville sætte mig i respekt, da han nægtede at lave det arbejde, jeg satte ham til.

Jeg gav ham det ultimatum, at enten gik jeg til chefen og beklagede mig over hans dårlige opførsel gennem længere tid, eller også kunne vi klare sagen med den aftale, at han fik klø, hvis han ikke makkede ret.

Han var et mandfolk, og sagde på stedet, at han valgte det sidste, og det bevirkede, at der aldrig senere var problemer med ham. Vi fik en godt forhold til hinanden, og han udviklede sig til en dygtig manufakturmand, der var vellidt af kunderne, men senere gik han over i skotøjsbranchen.

Mange lærlinge

Der var mange lærlinge i byen på den tid, og mange af os samledes på posthusets trappe på torvet, når vi havde middagspause. Her ordnede vi hele verdenssituationen, her drøftede vi den foregående aften's hændelser, her blev der fortalt sjofle historier, mens vi røg krigstidens ikke særlig velmagende cigaretter, og her blev der pralet til den store guldmedalje, mens vi spyttede langspyt. Jo, vi var nogle vældige karle, der kunne det hele.

Ind imellem samledes vi nede ved Præstedammen, og så skete der noget. Det endte som regel med en vandgang for en eller to af lærlingene, for vi skramlede vores småpenge sammen i en hue og tilbød dem til den, som ville springe i vandet med tøjet på. Det kunne hænde, at der var op mod en krone, men selv for 50 øre var der altid en, der sprang i dammen. Det var naturligvis en lærling, der boede i byen og kunne nå hjem og skifte tøj inden for pausen.

I fritiden mødtes mange af os på fodboldbanen, for sport var en god måde at udnytte fritiden på, og vi var altid mange til træning.

Det var anderledes forhold vi havde den gang i forhold til nu, hvor der er store lyse omklædningsrum med centralvarme og varmt brusebad, for vi havde kun et lille træskur, hvor det kneb med at få plads til to hold, når de skulle klædes om samtidig. I den ene ende, var der indrettet brusebad, men der var kun koldt vand i, og det var en barsk omgang at hoppe ind under bruseren tidligt forår og sent efterår, men det var alligevel dejligt, når det var overstået.

Da jeg kom til byen havde jeg kun spillet fodbold i skoven, når jeg snød for at gå i søndagsskole, så jeg var ikke så lidt kluntet i starten, når jeg spillede ude, men så fandt træneren ud af, at jeg skulle være målmand - og det blev jeg så, fordi det interesserede mig.

Jeg var i det hele taget meget sportsinteresseret - og er det stadigvæk - og en overgang tilbragte jeg al min fritid på idrætspladsen, i gymnastiksalen og på vejene, for ud over fodbold dyrkede jeg håndbold, atletik, badminton, gymnastik og langdistanceløb. En overgang var jeg først rigtig godt tilpas, når jeg havde løbet 10 km på vejene omkring byen tre til fire gange om ugen uden for fodboldsæsonen, og jeg har da oplevet at møde flere af de senere kendte skrappe løbere, blandt andet Helge Knudsen Olsen fra Nexø, som jeg slog en enkelt gang, og Georg Poulsen, der var en af datidens bedste i landet. Jeg var aldrig skrap nok til at vinde mange løb, men jeg var næsten altid med fremme blandt de første, og det ærgrede mig utrolig meget, at jeg ikke kunne komme først over målstregen.